

Dags att skrota inflationmålet?

Swedbank

7 december 2016

Per Jansson
Vice riksbankschef

Två delar

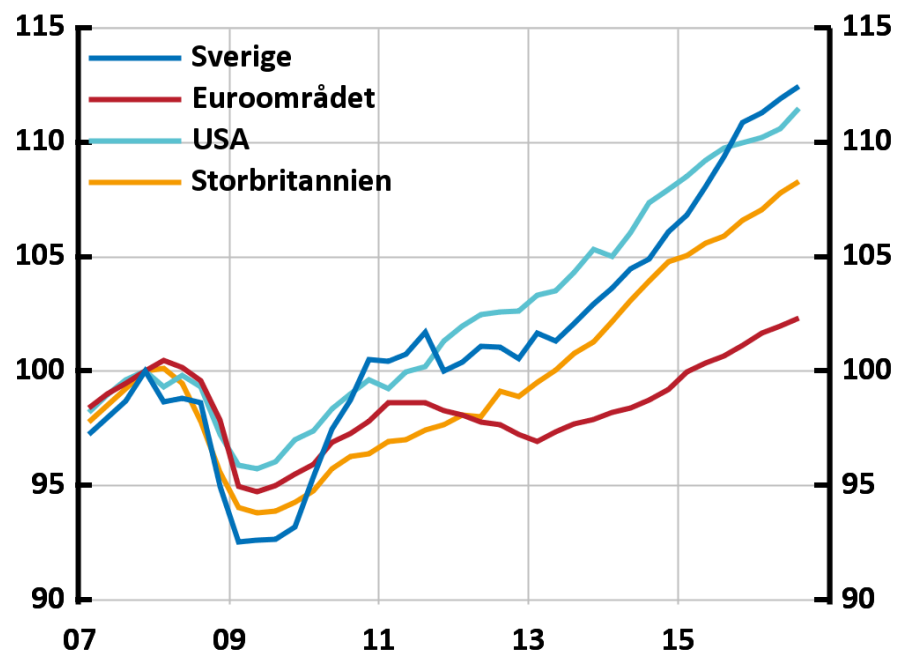
- Del 1: Den svenska penningpolitiska debatten
  - Negativ reporänta i synnerhet

- Del 2: Blick framåt – penningpolitikens möjligheter framöver
  - Problematisera kring ett scenario där penningpolitiken inte görs mer expansiv trots att det tar längre tid att nå målet

Del 1: Den penningpolitiska debatten – ett nytt försvarstal?

- Mycket ovanlig penningpolitik de senaste åren
- Viktigt att seriöst gå igenom och reflektera kring synpunkter och kritik
- Alla vinner på en debatt där man bemödar sig om att förstå varandras argument

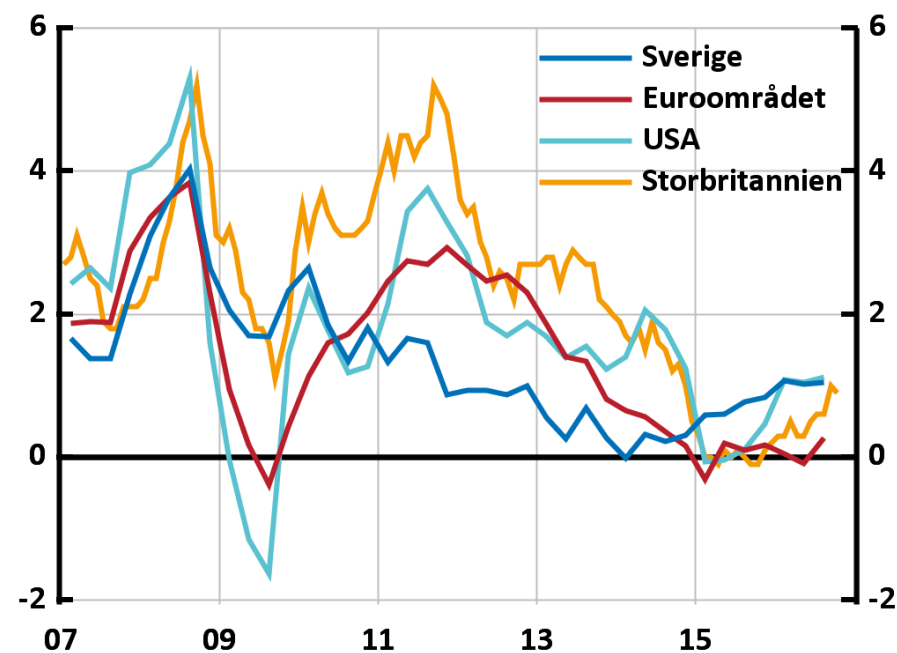
God tillväxt men låg inflation sedan krisen

BNP-utveckling

Anm. Index, 2007 kv 1 = 100 respektive årlig procentuell förändring. Inflationen avser KPI för USA och HIKP för övriga.

Inflation

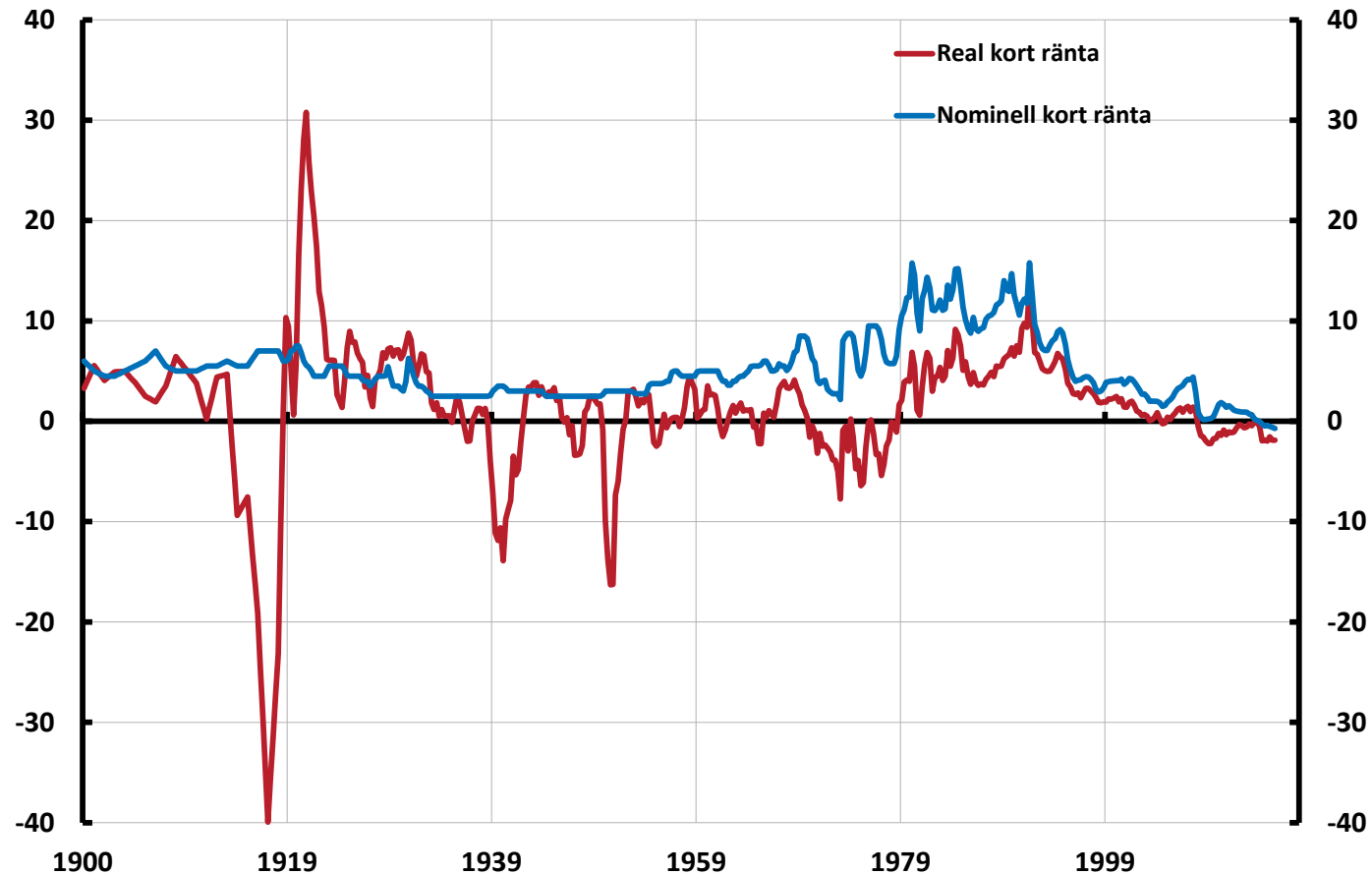

Källor: Bureau of Economic Analysis, Bureau of Labor Statistics, Eurostat, Office for National Statistics och SCB

Olika typer av kritik

- Negativ reporänta är...
  - onaturligt och osunt i sig
  - fel i nuvarande ekonomiska läge
- Viktigt att dra ut konsekvenserna av kritiken
  - Oftast: Inflationsmålet är inte så viktigt
  - Mer sällan: Inflationsmålet är (inte o)viktigt men hade kunnat försvaras med en annan mindre expansiv politik

Negativa nominella räntor ovanligt men inte negativa reala räntor

Anm. Procent. Real ränta beräknas från serier för nominell ränta och inflation/inflationsförväntningar. För nominell ränta används årsdata från "historisk monetär statistik" för 1900–1918, Riksbankens diskonto för 1919–1983 och därefter räntan på en tre månaders statskuldsväxel. För inflation/inflationsförväntningar används årsdata från "historisk monetär statistik" för 1900–1918, levnadskostnadsindex/KPI från SCB för 1919–1979 och därefter inflationsförväntningar hos hushållen på ett års sikt från Konjunkturinstitutet.

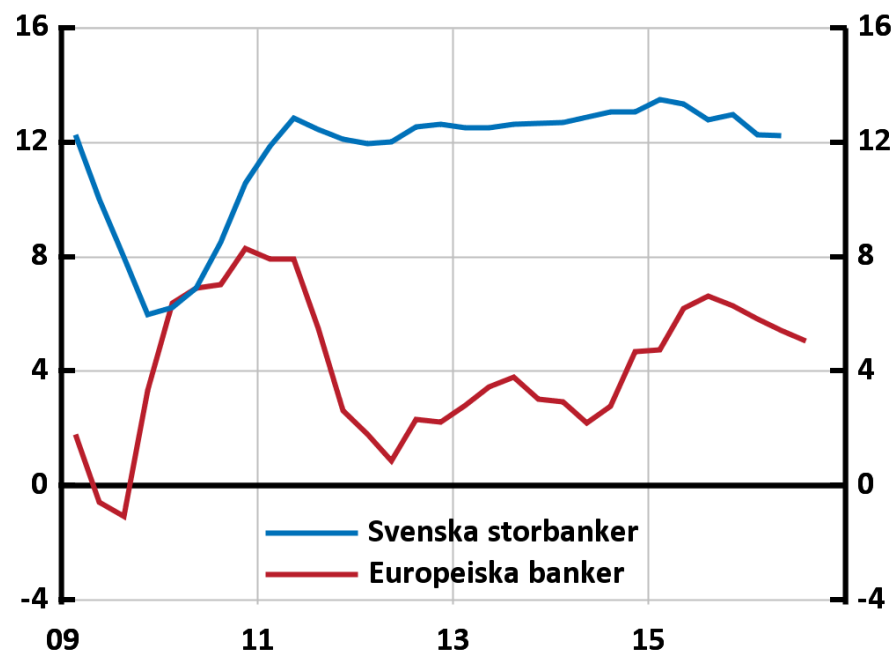
Källor: Konjunkturinstitutet, SCB och Riksbanken

Negativ reporänta – osunt i sig?

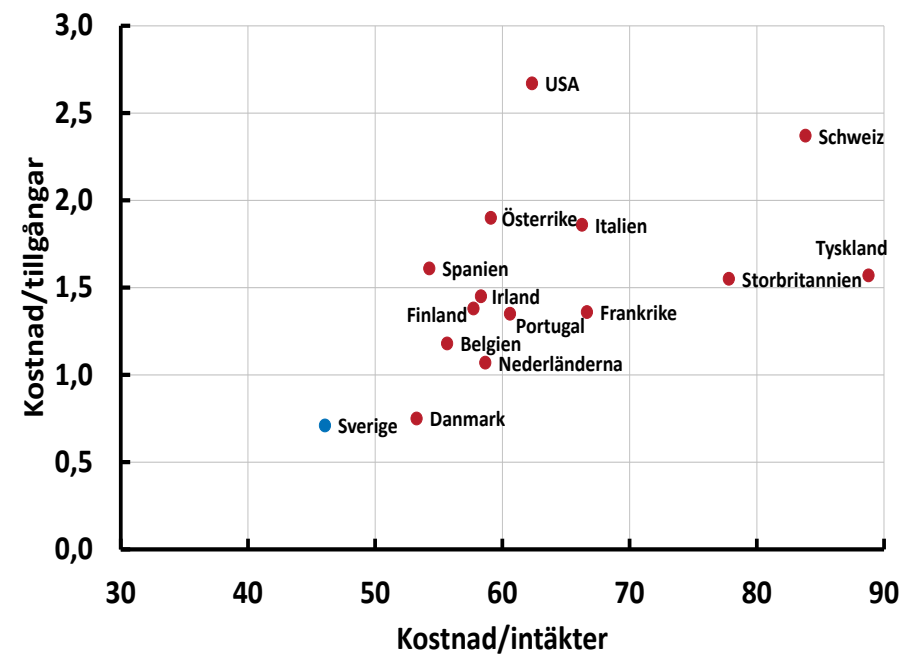
- Betala för att spara och få betalt för att ta lån?
  - Det allmänna ränteläget är lågt men inte negativt
- Skadligt för bankernas lönsamhet?

God lönsamhet hos svenska banker

Avkastning på eget kapital

Kostnadsstruktur hos banker

Anm. Avkastning på eget kapital mätt i rullande fyra kvartal, procent. Ovikttat medelvärde. Den röda linjen avser ett urval av stora europeiska banker. Kostnader i procent av tillgångar och procent av intäkter.

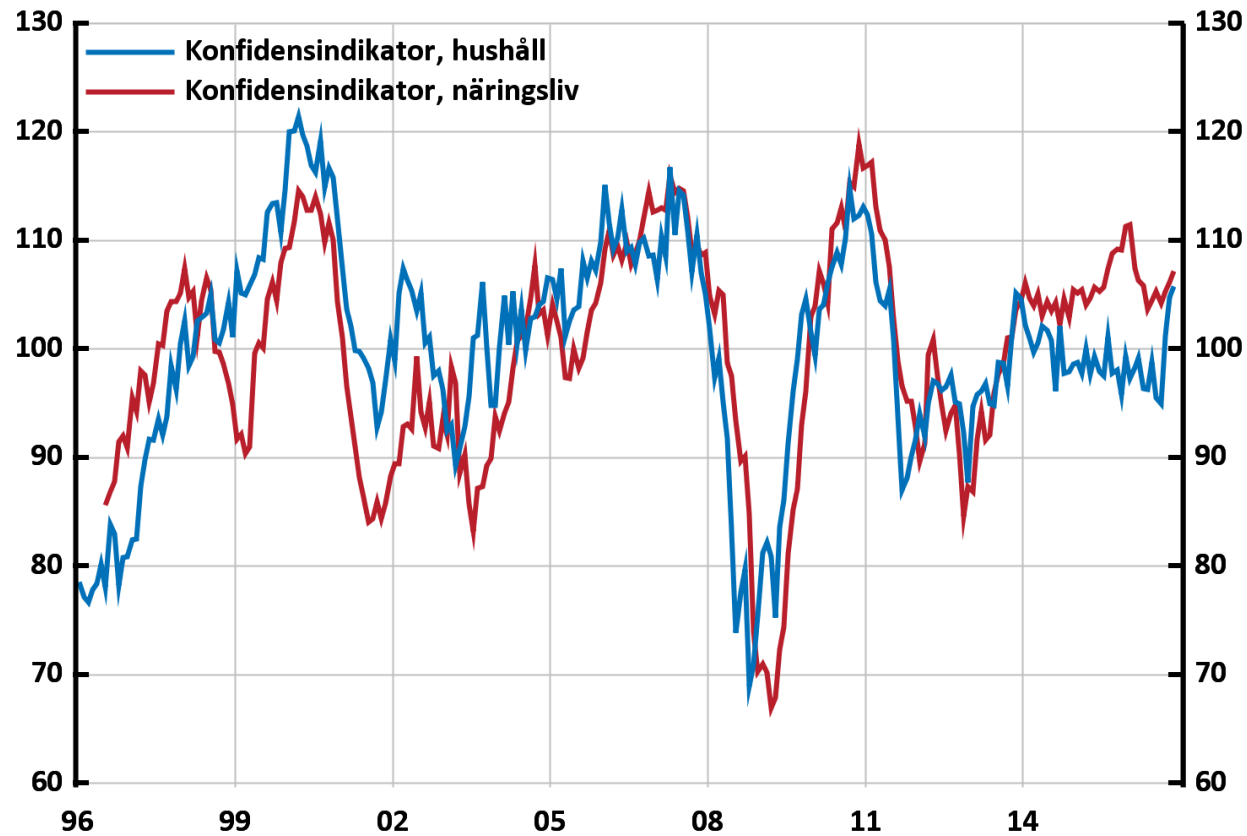
Källor: Bankernas delårsrapporter, IMF och SNL Financial

Negativ reporänta – osunt i sig?

- Betala för att spara och få betalt för att ta lån?
  - Det allmänna ränteläget är lågt men inte negativt
- Skadligt för bankernas lönsamhet?
- Krissignal: ökad osäkerhet och dämpad efterfrågan?
  - Viktigt att ta på allvar

Gott stämningläge hos hushåll och företag

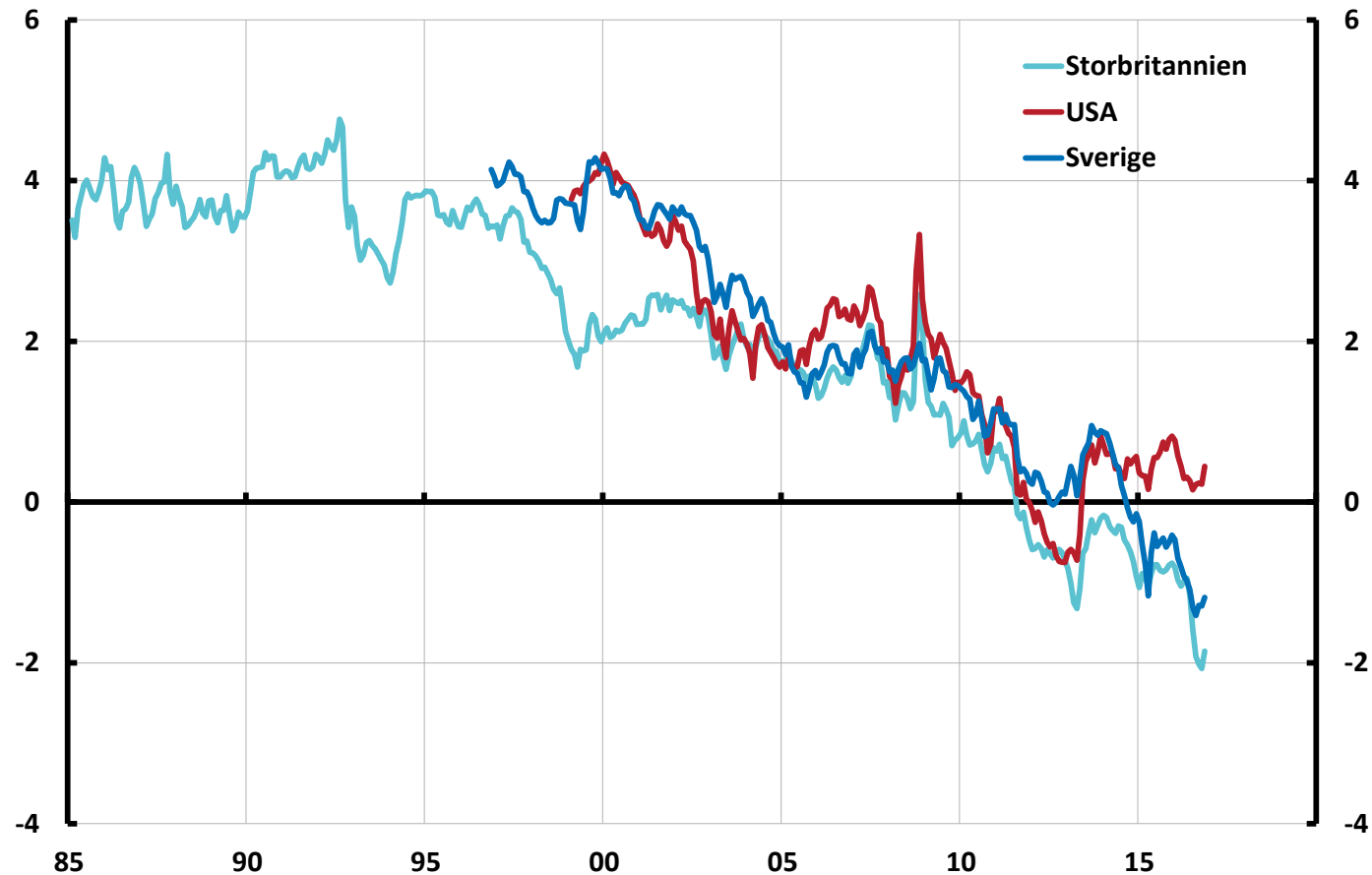
Anm. Index, medelvärde = 100, standardavvikelse = 10.

Källa: Konjunkturinstitutet

Negativ reporänta – fel i nuvarande läge?

- Reflektion: Handlar egentligen om att reporäntan är alltför *låg* snarare än *negativ*
- Viktig insikt: Lågt globalt realränteläge som inte beror på penningpolitiken
  - Ökat sparande – minskade investeringar, svagare långsiktiga tillväxtutsikter
  - Centralt för debatten om negativa sidoeffekter (t.ex. pensionssparandet)
  - Mycket låga styrräntor krävs för att få expansiv effekt

Nedåtgående trend i globala realräntor

Anm. 10-årsränta på reala statsobligationer i Sverige, Storbritannien och USA, procent. Svenska realräntor är nollkupongräntor interpolerade från obligationskurser med Nelson-Siegel-metoden.

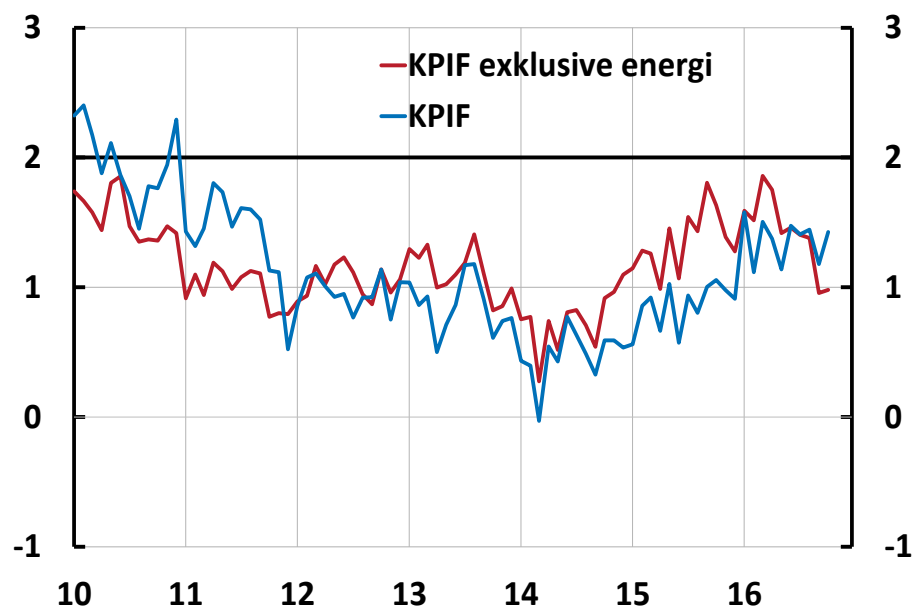
Källor: Bank of England, Federal Reserve, Thomson Reuters och Riksbanken

Negativ reporänta – fel i nuvarande läge?

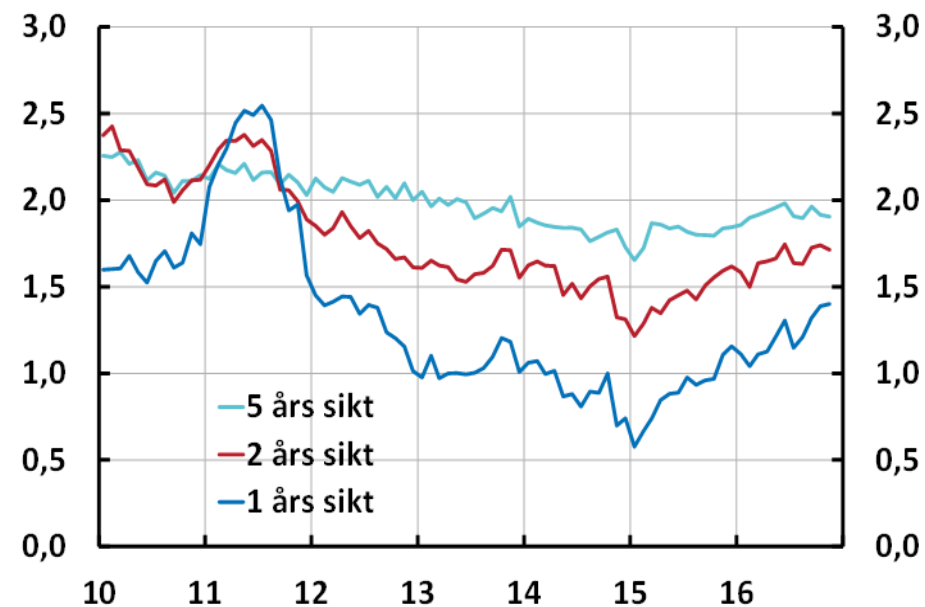
- Reflektion: Handlar egentligen om att reporäntan är alltför *låg* snarare än *negativ*
- Viktig insikt: Lågt globalt realränteläge som inte beror på penningpolitiken
  - Ökat sparande – minskade investeringar, svagare långsiktiga tillväxtutsikter
  - Centralt för debatten om negativa sidoeffekter (t.ex. pensionssparandet)
  - Mycket låga styrräntor krävs för att få expansiv effekt
- Inflationsmålets trovärdighet stod på spel
  - Kritiskt läge 2014-15

Problematisksk inflationsbild, framför allt 2014-15

Låg inflation länge...

... ledde till trovärdighetsproblem

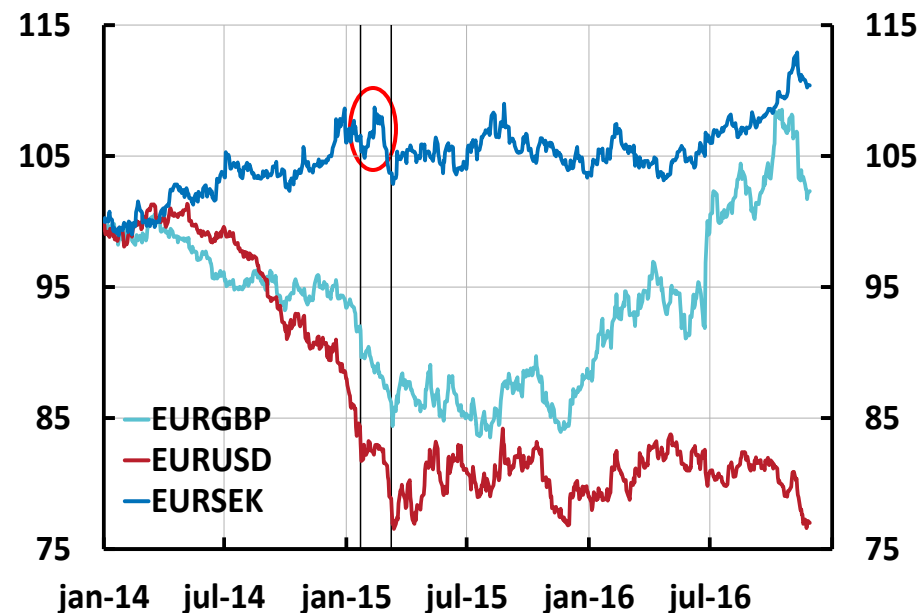

Anm. Årlig procentuell förändring. KPIF är KPI med fast bostadsränta. Inflationförväntningar avser medelvärden för penningmarknadens aktörer.

Källor: SCB och TNS Sifo Prospera

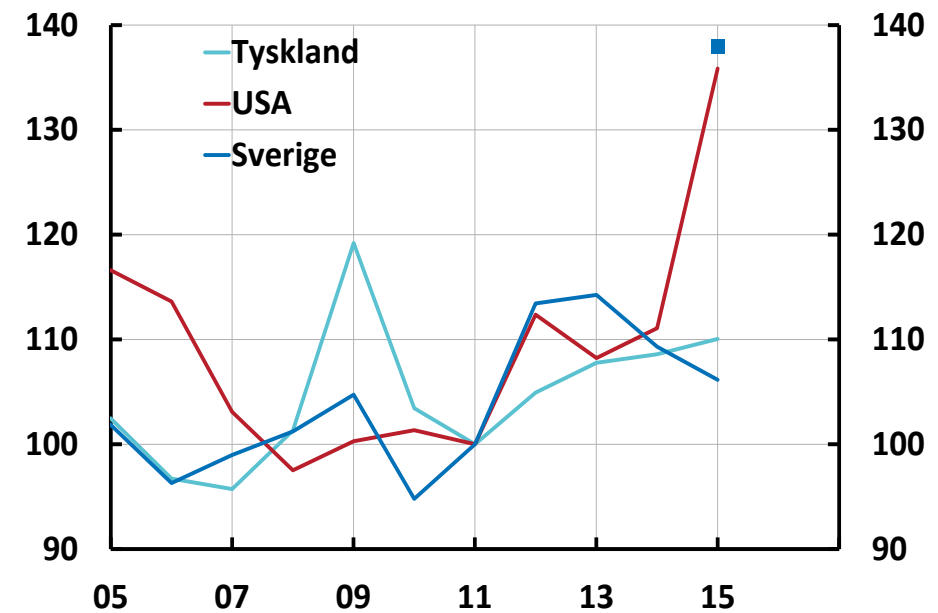
Farligt läge våren 2015

I ett dåligt scenario hade kronan kunnat stärkas som dollarn och pundet...*

Anm. ECB kommunicerar beslut om köp av värdepapper den 22 januari 2015 och inleder köpen den 9 mars 2015. Växelkurser, index, 1 januari 2014 = 100. Enhetsarbetskostnader i industrin, euro, index, 2011 = 100. Blå kvadrat indikerar effekt av att kronan apprecierar med 30 procent mot euron.

... vilket hade fått allvariga konsekvenser för de svenska företagens konkurrenskraft

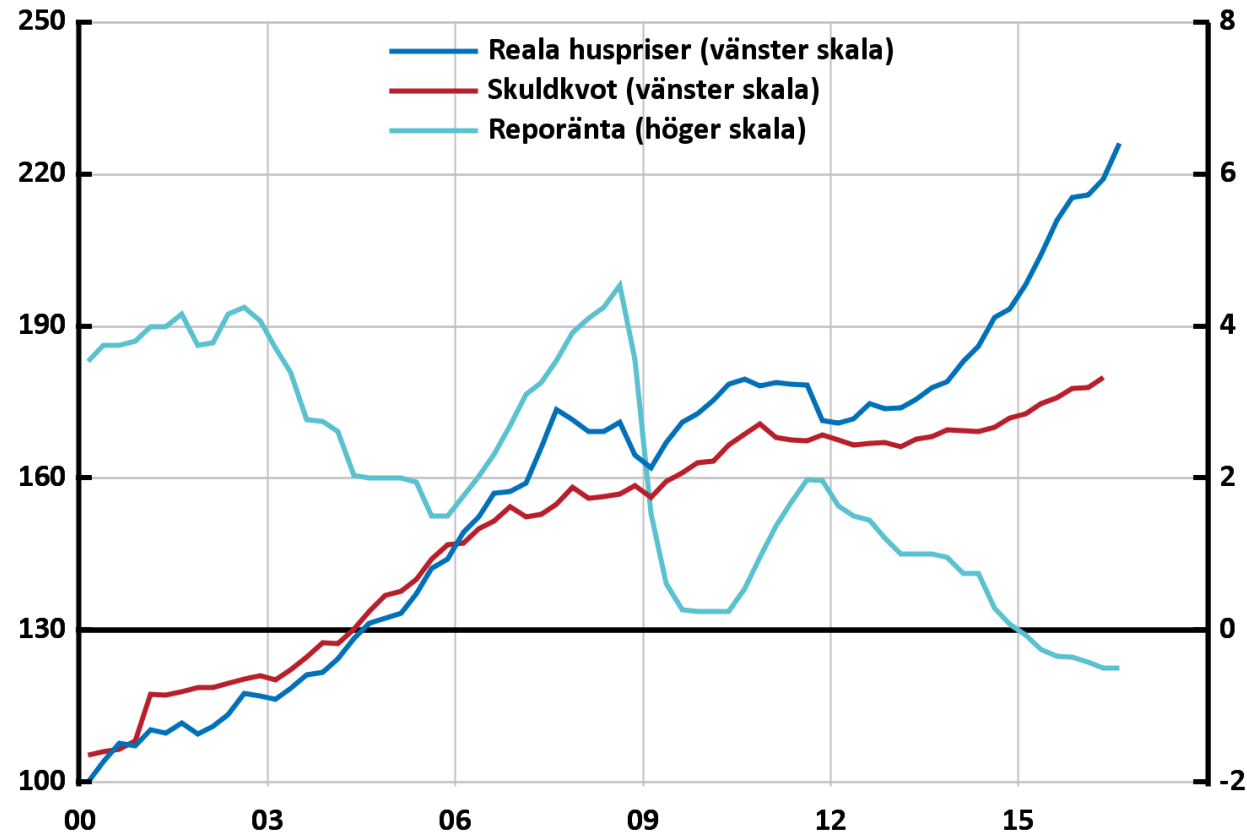
Källor: ECB, Macrobond och Conference Board
* Diagrammet är korrigerat i denna versionen.

Men hushållens skulder och bostadspriserna?

- "Tidigare gjorde ni ju rätt!"
  - Ingen kraftig "leaning", inga trovärdighetsproblem, preciserad rollfördelning 2013
- Problemen på bostadsmarknaden betydligt djupare än att räntan låg

Stigande trend i skulder och bostadspriser vid ganska hög och mycket låg reporänta

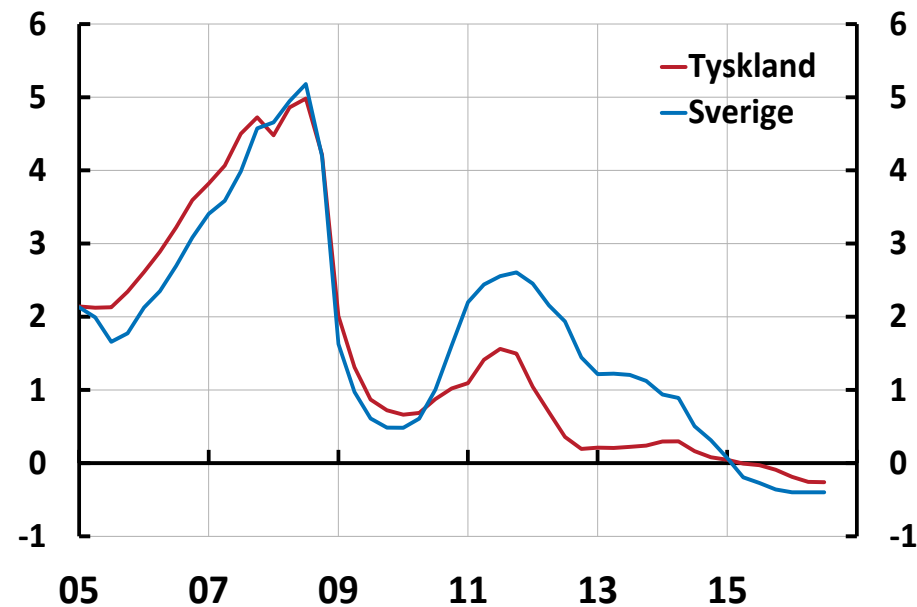

Anm. Index, 2000 kv1 = 100. Reala huspriser beräknas från serier för nominella huspriser och KPIF.

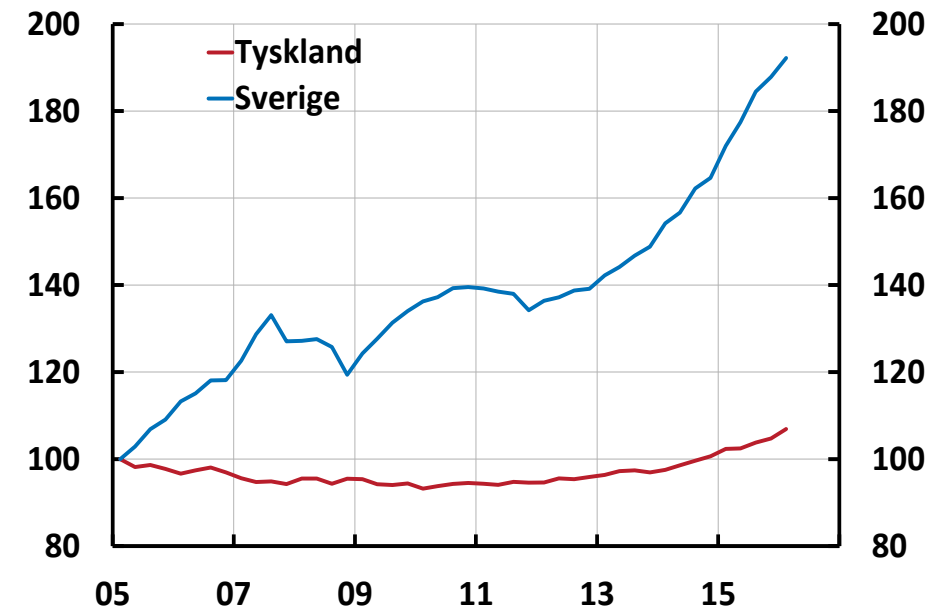
Källor: SCB och Riksbanken

Betydligt långsammare prisökning i Tyskland trots liknande penningpolitik

Korta räntor

Utveckling av bostadspriser

Anm. Procent respektive index, 2005 kv 1 = 100.

Källor: BIS och OECD

Men hushållens skulder och bostadspriserna?

- "Tidigare gjorde ni ju rätt!"
  - Ingen kraftig "leaning", inga trovärdighetsproblem, preciserad rollfördelning 2013
- Problemen på bostadsmarknaden betydligt djupare än att räntan låg
- Inte rimligt att Riksbanken ska offra sin huvuduppgift, inflationsmålet
  - Inflationsmålet centralt i Sveriges ekonomisk-politiska ramverk
  - Eventuell inbromsning tillfällig och kommer inte åt grundproblemen – måste lösas med bostadspolitik, skattepolitik, makrotillsyn

Del 2: Blick framåt – penningpolitikens möjligheter framöver

- Negativa styrräntor
  - Har gett väntade effekter
  - Olika farhågor har inte besannats (hittills)
- Men är ingen universallösning
  - Förr eller senare uppstår problem när styrräntan blir allt mer negativ
  - Tar förhoppningsvis lång tid innan styrräntan blir negativ igen i framtiden

Läget idag

- Strategi: Hålla uppe inflationen tills konjunkturen tar över som drivkraft
  - Inte för snabb förstärkning av kronan
  - Men inte permanent kämpa emot "fundamenta" (dock osäkert hur stor förstärkning "fundamenta" talar för)
  - Goda förutsättningar att lyckas (stark konjunktur)
- Finns utrymme att bland annat sänka reporäntan ytterligare och köpa mer värdepapper vid behov
- Även om det kvarvarande utrymmet inte låter sig kvantifieras går det inte att blunda för att det är begränsat
  - Viktigt att problematisera seriöst kring alternativa scenarier

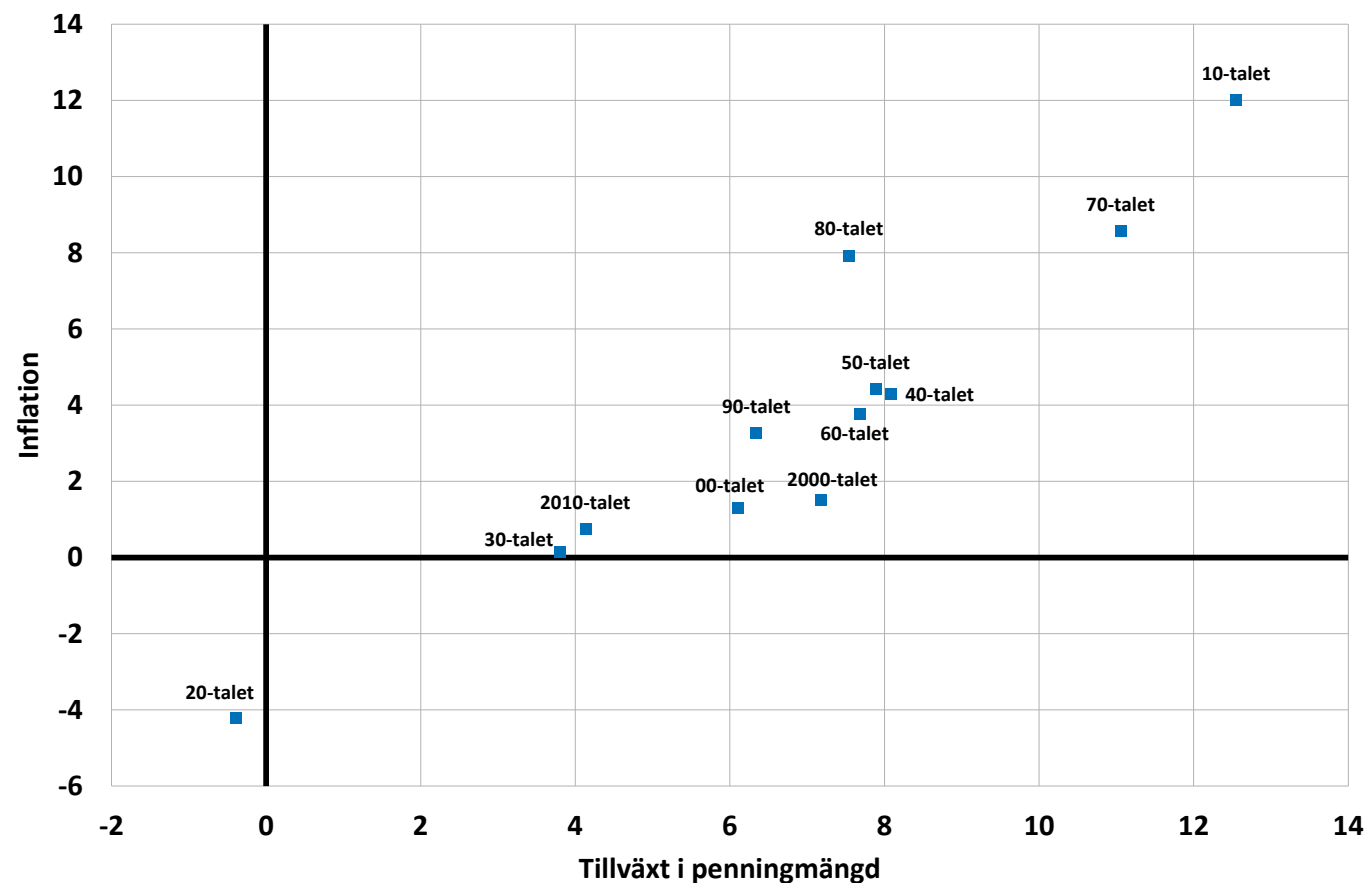
Scenario där penningpolitiken inte görs mer expansiv trots att det tar längre tid att nå målet

- Konjunkturen tar inte över stafettpinnen
  - Svagare konjunktur?
  - Lägre inflationsbenägenhet?
- Fortfarande utrymme för mer expansiv politik
- Men en situation kan uppstå där Riksbanken inte kan eller vill göra penningpolitiken mer expansiv trots sämre inflationsutsikter

Scenario där penningpolitiken inte görs mer expansiv trots att det tar längre tid att nå målet (forts)

- Innebär inte att Riksbanken "ger upp målet"
  - Fördelarna med ett mål på 2 procent gäller alltjämt
  - Inflationen kan dämpas länge av strukturella faktorer men inte för evigt – på sikt är den ett monetärt fenomen

Penningpolitiken bestämmer inflationen på sikt – inflationen är ett ”monetärt fenomen”

Anm. Årlig procentuell förändring. Penningmängden avser M3 och inflationen avser KPI. Kvadraterna visar genomsnitt för olika decennier.

Källor: SCB och Riksbanken

Scenario där penningpolitiken inte görs mer expansiv trots att det tar längre tid att nå målet (forts)

- Innebär inte att Riksbanken "ger upp målet"
  - Fördelarna med ett mål på 2 procent gäller alltjämt
  - Inflationen kan dämpas länge av strukturella faktorer men inte för evigt – på sikt är den ett monetärt fenomen
- Innebär inte en helt annan politik, t.ex. att reporäntan höjs
  - Fortfarande så expansiv politik som möjligt så att det inte tar längre tid än nödvändigt att nå målet
- Kommunikationen central
  - Mycket mindre skadeverkningar om alla inser att målet inte övergetts
  - "Rationella" långsiktiga inflationsförväntningar bör vara i linje med målet